

62016CJ0106

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

25. listopada 2017. (*1)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sloboda poslovnog nastana – Prekogranično preoblikovanje društva – Prijenos registriranog sjedišta društva bez prijenosa stvarnog sjedišta – Odbijanje zahtjeva za brisanje iz sudskog registra – Nacionalni propis koji brisanje iz sudskog registra uvjetuje prestankom postojanja društva nakon postupka likvidacije – Područje primjene slobode poslovnog nastana – Ograničenje slobode poslovnog nastana – Zaštita interesa vjerovnika, manjinskih članova društva i radnika – Borba protiv zloporaba”

U predmetu C-106/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Najwyższy (Vrhovni sud, Poljska), odlukom od 22. listopada 2015., koju je Sud zaprimio 22. veljače 2016., u postupku koji je pokrenuo

Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o., u stečaju,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, A. Rosas, J. Malenovský i E. Levits, predsjednici vijeća, E. Juhász, A. Borg Barthet, D. Šváby, M. Berger, K. Jürimäe (izvjestiteljica) i M. Vilaras, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 6. ožujka 2017.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

—

za Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o., A. Gorzka-Augustynowicz, radca prawny,

—

za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

—

za njemačku vladu, T. Henze i M. Hellmann, u svojstvu agenata,

—

za austrijsku vladu, C. Pesendorfer i B. Trefil, u svojstvu agenata,

—

za portugalsku vladu, L. Inez Fernandes, M. Figueiredo i F. de Figueiroa Quelhas, u svojstvu agenata,

–

za Europsku komisiju, W. Mölls, L. Malferrari i J. Hottiaux, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 4. svibnja 2017.,

donosi sljedeću

Presudu

1

Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 49. i 54. UFEU-a.

2

Zahtjev je upućen u okviru žalbe koju je društvo Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. (u daljnjem tekstu: Polbud) podnijelo protiv odluke o odbijanju zahtjeva za brisanje iz poljskog sudskog registra koji je podnijelo nakon prijenosa sjedišta društva u Luksemburg.

Poljsko pravo

Zakonik o trgovačkim društvima

3

Člankom 270. Kodeksa spółek handlowych (Zakonik o trgovačkim društvima) od 15. rujna 2000., kako je izmijenjen (Dz. U. iz 2013. br. 1030, u daljnjem tekstu: Zakonik o trgovačkim društvima), određuje se:

„Društvo prestaje postojati:

[...]

2.

odlukom članova društva o prestanku postojanja društva ili o prijenosu sjedišta društva u inozemstvo koja je potvrđena zapisnikom sastavljenim po javnom bilježniku;

[...]”

4

U članku 272. Zakonika o trgovačkim društvima navodi se:

„Društvo prestaje postojati brisanjem društva iz registra nakon provođenja likvidacije.”

5

Člankom 288. tog zakonika propisuje se:

„1. Nakon što skupština članova društva odobri godišnja financijska izvješća društva dan prije

podjele imovine koja preostaje nakon namirenja ili osiguranja tražbina vjerovnika (likvidacijsko izvješće) i nakon završetka postupka likvidacije, likvidatori moraju u sjedištu društva podnijeti izvješće registarskom sudu zajedno sa zahtjevom za brisanje društva iz registra.

[...]

3. Poslovne knjige i dokumentacija likvidiranog društva moraju biti predani na čuvanje osobi navedenoj u statutu ili u odluci članova. Ako takva osoba nije navedena, depozitara će imenovati sud u kojem je društvo registrirano.

[...]”

6

Člancima 551. do 568. Zakonika o trgovačkim društvima uređuje se preoblikovanje društva. U skladu s člankom 562. stavkom 1. tog zakonika:

„Za preoblikovanje društva potrebna je odgovarajuća odluka članova društva u slučaju društva osoba odnosno skupštine ili glavne skupštine društva u slučaju društva kapitala, [...]”

Zakon o međunarodnom privatnom pravu

7

Člankom 19. stavkom 1. Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe (Zakon o međunarodnom privatnom pravu) od 4. veljače 2011. (Dz. U. br. 80, tiska 432.) propisuje se:

„Prijenosom sjedišta društva u drugu državu pravna osoba podvrgava se pravu te države. Pravna osobnost u skladu s propisima države dotadašnjeg sjedišta društva nastavlja se ako je to dopušteno pravom svih predmetnih država. Prijenos sjedišta društva unutar Europskoga gospodarskog prostora ne dovodi do gubitka pravne osobnosti.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

8

Polbud je društvo s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Poljsku (Poljska). Izvanredna glavna skupština članova tog društva 30. rujna 2011. donijela je odluku da će sjedište navedenog društva u skladu s člankom 270. stavkom 2. Zakonika o trgovačkim društvima prenijeti u Luksemburg. Prema zahtjevu za prethodnu odluku, u toj se odluci ne spominje prijenos mjesta uprave Polbuda ni mjesta stvarnog obavljanja gospodarske djelatnosti tog društva.

9

Polbud je na osnovi te odluke 19. listopada 2011. sudu nadležnom za vođenje registra (u daljnjem tekstu: registarski sud) podnio zahtjev za pokretanje postupka likvidacije. Pokretanje postupka likvidacije upisano je u taj registar 26. listopada 2011. i imenovan je likvidator.

10

Skupština članova društva Consoil Geotechnik Sàrl sa sjedištem u Luksemburgu 28. svibnja 2013. donijela je odluku, među ostalim, o provedbi odluke od 30. rujna 2011. i o prijenosu sjedišta društva Polbud u Luksemburg kako bi se na njega primjenjivalo luksemburško pravo a da se pritom ne okonča njegova pravna osobnost. Prema odluci od 28. svibnja 2013., ukinak prijenosa je od tog datuma. Tako je 28. svibnja 2013. sjedište društva Polbud preneseno u Luksemburg te je

ono preimenovano iz „Polbud” u „Consoil Geotechnik”.

11

Polbud je 24. lipnja 2013. registarskom sudu podnio zahtjev za brisanje iz poljskog sudskog registra. Taj zahtjev obrazložen je prijenosom sjedišta društva u Luksemburg. Odlukom od 21. kolovoza 2013. to je društvo pozvano da u svrhu postupka brisanja podnese, kao prvo, odluku skupštine članova u kojoj je navedeno ime depozitara knjiga i dokumentacije društva koje je prestalo postojati, kao drugo, financijska izvješća za razdoblja između 1. siječnja i 29. rujna 2011., 30. rujna i 31. prosinca 2011., 1. siječnja i 31. prosinca 2012. i 1. siječnja i 28. svibnja 2013. koja su potpisali likvidator i osoba zadužena za računovodstvo i, kao treće, odluku skupštine članova kojom se odobrava izvješće o radnjama likvidacije.

12

Polbud je naveo da ne smatra nužnim podnošenje tih dokumenata jer ne prestaje postojati, jer njegova imovina nije bila raspodijeljena među članovima i jer je zahtjev za brisanje iz registra podnesen zbog prijenosa sjedišta društva u Luksemburg, gdje ono nastavlja postojati kao društvo uređeno luksemburškim pravom. U tim je okolnostima registarski sud odlukom od 19. rujna 2013. odbio zahtjev za brisanje zbog nepodnošenja navedenih dokumenata.

13

Polbud je protiv te odluke podnio žalbu pred Sędom Rejonowym w Bydgoszczy (Općinski sud u Bydgoszczu, Poljska), koji ju je odbio. To se društvo na to odbijanje žalilo Sędu Okręgowom w Bydgoszczy (Okružni sud u Bydgoszczu, Poljska), koji je također odbio žalbu rješenjem od 4. lipnja 2014. Navedeno je društvo potom podnijelo žalbu u kasacijskom postupku sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku.

14

Društvo Polbud pred tim sudom navodi da je s danom prijenosa svojeg sjedišta u Luksemburg izgubilo status društva uređenog poljskim pravom kako bi postalo društvo uređeno luksemburškim pravom. Stoga Polbud smatra da je u tom trenutku trebalo okončati postupak likvidacije i da ga je trebalo izbrisati iz sudskog registra u Poljskoj. Usto primjećuje da poštovanje zahtjeva koji su u poljskom pravu propisani za postupak likvidacije nije ni nužno ni moguće jer ono nije izgubilo svoju pravnu osobnost.

15

Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, s druge strane, kao prvo ističe da se postupak likvidacije temelji na prestanku pravne osobnosti društva i da u tom pogledu podrazumijeva određene obveze. Međutim, u ovom slučaju društvo nastavlja pravno postojati kao subjekt prava države članice koja nije Republika Poljska. Stoga se pita da li nametanje tom društvu obveza analognih onima za prestanak njegove pravne osobnosti neopravdano ograničava njegovu slobodu poslovnog nastana. Osim toga, taj se sud pita mogu li se protiv države članice podrijetla isticati odluka o ponovnom osnivanju društva, koja se temelji samo na dogovoru članova da se njegova pravna osobnost stežena prema pravu države članice podrijetla nastavi, i njegov upis u sudski registar države članice domaćina ostvaren na temelju te odluke, unatoč postupku likvidacije koji je u tijeku u državi podrijetla.

16

Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev navodi da, iako je državi članici načelno zabranjeno odbiti

priznati pravnu osobnost ste?enu u drugoj državi ?lanici i ocjenjivati pravilnost mjera koje donesu tijela u toj državi ?lanici, na brisanje iz prethodnog sudskog registra primjenjuje se pravo države ?lanice podrijetla, koja u okviru postupka likvidacije mora osigurati zaštitu interesa vjerovnika, manjinskih ?lanova društva i radnika. Taj sud stoga smatra da registarski sud ne bi trebao odustati od provo?enja tog postupka.

17

Kao tre?e, sud koji je uputio zahtjev isti?e da je prema sudskoj praksi Suda na?elno dopušteno provjeriti namjerava li društvo uspostaviti dugotrajnu ekonomsku vezu s državom ?lanicom doma?inom i u tom smislu prenijeti svoje sjedište u smislu mjesta stvarne uprave i obavljanja svojih djelatnosti. Dvojbe se, me?utim, odnose na to tko to treba provjeriti – država ?lanica doma?in ili država ?lanica podrijetla.

18

U tim je okolnostima S?d Najwy?szy (Vrhovni sud, Poljska) odlu?io prekinuti postupak i uputiti Sudu sljede?a prethodna pitanja:

„1.

Jesu li ?lanci 49. i 54. UFEU?a prepreka tomu da država ?lanica u kojoj je osnovano društvo s ograni?enom odgovornoš?u primjenjuje nacionalne propise na temelju kojih se brisanje društva iz sudskog registra uvjetuje prestankom njegova postojanja nakon što je provedena likvidacija ako se to društvo ponovno osnovalo u drugoj državi ?lanici u skladu s odlukom njegovih ?lanova o nastavku pravne osobnosti ste?ene u državi prvotnog osnivanja?

Ako je odgovor na to pitanje nije?an:

2.

Mogu li se ?lanci 49. i 54. UFEU?a tuma?iti na na?in da je obveza provo?enja postupka likvidacije društva propisana nacionalnim pravom – u što se ubraja dovršetak teku?ih poslova, naplata potraživanja, ispunjavanje obveza i prodaja imovine društva, namirenje ili osiguranje tražbina vjerovnika, podnošenje financijskog izvješ?a o tim radnjama, kao i imenovanje osobe kojoj ?e se povjeriti poslovne knjige i dokumentacija, a koja prethodi prestanku društva, koje nastupa u trenutku njegova brisanja iz sudskog registra – mjera koja je prikladna, nužna i proporcionalna javnom interesu koji zavrje?uje zaštitu u obliku zaštite vjerovnika, manjinskih ?lanova i radnika društva koje se seli?

3.

Treba li ?lanke 49. i 54. UFEU?a tuma?iti na na?in da je ograni?enjem slobode poslovnog nastana obuhva?en i slu?aj u kojemu društvo u svrhu preoblikovanja u društvo neke druge države ?lanice svoje registrirano sjedište prenosi u tu državu a da pritom ne mijenja svoje glavno sjedište, koje se i dalje nalazi u državi prvotnog osnivanja?”

Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka

19

Podneskom tajništvu Suda od 28. lipnja 2017. Polbud je zatražio da se naloži ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, u skladu s ?lankom 83. Poslovnika Suda.

U prilog svojem zahtjevu Polbud u biti isti?e, s jedne strane, da je, suprotno onomu što proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, njegova namjera bila prenijeti u Luksemburg svoje registrirano sjedište i svoje stvarno sjedište, što dokazuje i odluka od 28. svibnja 2013. S druge strane, Polbud primje?uje da se mišljenje nezavisne odvjetnice, iako se u njemu navode primjedbe koje je Polbud izrazio na raspravi, svejedno temelji na pogrešnom ?injeni?nom utvr?enju koje se nalazi u tom zahtjevu. Stoga Polbud smatra nužnim ponovno otvaranje usmenog dijela postupka kako bi se razjasnile ?injeni?ne okolnosti glavnog predmeta.

Na temelju ?lanka 83. Poslovnika, Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka po zatvaranju tog dijela postupka iznese novu ?injenicu koja je takve prirode da ima odlučuju?i utjecaj na odluku Suda ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo me?u strankama ili zainteresiranim osobama iz ?lanka 23. Statuta Suda Europske unije.

To u ovom predmetu nije slu?aj. Naime, Polbud je na raspravi iznio svoju ocjenu ?injeni?nog okvira spora. Me?u ostalim, imao je priliku izraziti stajalište o prikazu ?injenica spora u glavnom postupku kakav se nalazi u zahtjevu za prethodnu odluku i pojasniti svoju namjeru prijenosa u Luksemburg svojeg registriranog sjedišta i stvarnog sjedišta. Stoga Sud smatra, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da raspolaže svim elementima potrebnima za donošenje odluke.

Usto, kad je rije? o kritikama koje se odnose na mišljenje nezavisne odvjetnice, treba, s jedne strane, podsjetiti da Statut i Poslovnik Suda ne propisuju mogućnost da odnosne stranke iznesu svoja zapažanja kao odgovor na mišljenje nezavisnog odvjetnika (presuda od 4. rujna 2014., Vnuk, C?162/13, EU:C:2014:2146, t. 30. i navedena sudska praksa).

S druge strane, na temelju ?lanka 252. drugog stavka UFEU?a, dužnost je nezavisnog odvjetnika, djeluju?i posve nepristrano i neovisno, da na javnoj raspravi iznosi obrazložena mišljenja o predmetima u kojima se u skladu sa Statutom Suda Europske unije zahtijeva njegovo sudjelovanje. U tom smislu Sud nije vezan ni mišljenjem nezavisnog odvjetnika ni obrazloženjem koje je dovelo do tog mišljenja. Stoga neslaganje jedne od stranaka s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, bez obzira na pitanja koja je ondje razmatrao, ne može samo za sebe biti opravdan razlog za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka (presuda od 4. rujna 2014., Vnuk, C?162/13, EU:C:2014:2146, t. 31. i navedena sudska praksa).

S obzirom na prethodna razmatranja, Sud smatra da ne treba odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

O prethodnim pitanjima

Uvodne napomene

26

Najprije valja utvrditi da se prethodna pitanja temelje na premisi koju društvo Polbud osporava, a prema kojoj ono nije imalo namjeru prenijeti svoje stvarno sjedište u Luksemburg.

27

U tom pogledu valja podsjetiti na to da se, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, člankom 267. UFEU-a uspostavlja postupak u kojem Sud izravno surađuje sa sudovima država članica. U okviru tog postupka, koji se temelji na jasnom razgraničenju funkcija nacionalnih sudova i Suda, ocjena činjenica predmeta u nadležnosti je nacionalnog suda, koji ima dužnost ocijeniti koliko je, uvažavajući posebnosti predmeta, prethodna odluka potrebna kako bi bio u stanju donijeti svoju odluku te u kojoj su mjeri relevantna pitanja koja postavlja Sudu, dok je Sud jedini ovlašten odlučivati se o tumačenju ili o valjanosti propisa Unije polazeći od činjenica koje mu predstavi nacionalni sud (vidjeti osobito presudu od 16. lipnja 2015., Gauweiler i dr., C-62/14, EU:C:2015:400, t. 15.).

28

Stoga valja odgovoriti na pitanja postavljena na osnovi te premise, čiju osnovanost treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Treće pitanje

29

Svojim trećim pitanjem, koje valja ispitati na prvome mjestu, sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku u biti pita treba li članke 49. i 54. UFEU-a tumačiti na način da se sloboda poslovnog nastana primjenjuje na prijenos registriranog sjedišta društva osnovanog na temelju prava države članice na državno područje druge države članice u svrhu njegova preoblikovanja u društvo na koje se primjenjuje pravo te druge države članice a da pritom nema prijenosa stvarnog sjedišta navedenog društva.

30

Poljska i austrijska vlada tvrde da se članci 49. i 54. UFEU-a ne primjenjuju na prijenos društva o kakvom je riječ u glavnom postupku. Prema austrijskoj vladi, ne može se pozivati na slobodu poslovnog nastana kada prijenos sjedišta nije opravdan obavljanjem stvarne gospodarske djelatnosti kroz trajni poslovni nastan u državi članici domaćinu. Poljska vlada osobito navodi presude od 27. rujna 1988., Daily Mail and General Trust (81/87, EU:C:1988:456) i od 16. prosinca 2008., Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723) kako bi opravdala zaključak do kojeg je došla, prema kojem prijenos društva poput onoga o kojemu je riječ u glavnom postupku ne potpada pod područje primjene članaka 49. i 54. UFEU-a.

31

Takva se teza ne može prihvatiti.

32

Naime, valja utvrditi da članak 49. UFEU-a u vezi s člankom 54. UFEU-a slobodu poslovnog

nastana priznaje trgovačkim društvima osnovanima u skladu s pravom neke države članice nije se registrirano sjedište, središnja uprava ili glavno mjesto poslovanja nalazi unutar Europske unije. Dakle, društvo poput Polbuda, koje je osnovano u skladu s pravom države članice, u ovom slučaju poljskim zakonodavstvom, na temelju se može pozivati na tu slobodu.

33

Na temelju članka 49. drugog stavka UFEU-a u vezi s člankom 54. UFEU-a, sloboda poslovnog nastana društava iz potonjeg članka obuhvaća, među ostalim, osnivanje i upravljanje tim društvima pod uvjetima koje za svoja društva u zakonodavstvu odredi država članica u kojoj su osnovana. Ona stoga podrazumijeva pravo društva osnovanog u skladu sa zakonodavstvom države članice da se preoblikuje u društvo uređeno zakonodavstvom druge države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 27. rujna 1988., *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, t. 17.), ako su ispunjeni uvjeti propisani zakonodavstvom te druge države članice i, to nije, kriterij koji ona određuje za povezanost društva sa svojim pravnim poretom.

34

U tom je pogledu važno podsjetiti da, s obzirom na to da pravo Unije u tom pogledu nije usklađeno, definicija poveznice koju određuje nacionalno pravo primjenjivo na društvo, u skladu s člankom 54. UFEU-a, potpada pod nadležnost svake države članice jer se prema navedenom članku registrirano sjedište, središnja uprava i glavno mjesto poslovanja smatraju jednakima u smislu takve poveznice (vidjeti u tom smislu presudu od 27. rujna 1988., *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, t. 19. do 21.).

35

Iz toga u ovom slučaju proizlazi da sloboda poslovnog nastana Polbudu, društvu uređenom poljskim pravom, dodjeljuje pravo da se preoblikuje u društvo uređeno luksemburškim pravom ako su ispunjeni uvjeti osnivanja propisani luksemburškim zakonodavstvom i posebice kriterij koji Luksemburg određuje za povezanost društva sa svojim nacionalnim pravnim poretom.

36

Taj zaključak ne dovode u pitanje argumenti koje su iznijele poljska i austrijska vlada.

37

Na prvome mjestu, ne može se prihvatiti argument austrijske vlade koji se odnosi na nepostojanje Polbudove stvarne gospodarske djelatnosti u državi članici domaćinu.

38

Naime, Sud je presudio da je slobodom poslovnog nastana obuhvaćena situacija u kojoj društvo osnovano u skladu sa zakonodavstvom države članice u kojoj ima registrirano sjedište želi osnovati podružnicu u drugoj državi članici, iako je to društvo u prvoj državi članici osnovano samo da bi imalo poslovni nastan u drugoj državi članici u kojoj bi obavljalo najvažniji dio odnosno svu svoju gospodarsku djelatnost (vidjeti u tom smislu presudu od 9. ožujka 1999., *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, t. 17.). Isto je tako slobodom poslovnog nastana obuhvaćena i situacija u kojoj se društvo osnovano u skladu sa zakonodavstvom države članice želi preoblikovati u društvo uređeno pravom neke druge države članice, poštujući kriterij koji druga država članica propisuje za dokazivanje povezanosti društva sa svojim nacionalnim pravnim poretom, iako to društvo najvažniji dio odnosno svu svoju gospodarsku djelatnost obavlja u prvoj državi članici.

Još je važno podsjetiti da se pitanje primjenjivosti članaka 49. i 54. UFEU-a razlikuje od onoga može li država članica poduzeti mjere kako bi spriječila da neki od njezinih državljana, koriste li se mogućnostima koje im pruža Ugovor, pokušaju zloporabom prava izbjeci primjenu njezina nacionalnog zakonodavstva, pri čemu država članica, prema ustaljenoj sudskoj praksi, može poduzeti takve mjere (presude od 9. ožujka 1999., Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, t. 18. i 24. i od 30. rujna 2003., Inspire Art, C-167/01, EU:C:2003:512, t. 98.).

Međutim, valja utvrditi da, kao što je to Sud već presudio, činjenica da je društvo u skladu sa zakonodavstvom neke države članice uspostavilo svoje sjedište, registrirano ili stvarno, s ciljem korištenja povoljnijim zakonodavstvom ne predstavlja sama po sebi zloporabu (vidjeti u tom smislu presude od 9. ožujka 1999., Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, t. 27. i od 30. rujna 2003., Inspire Art, C-167/01, EU:C:2003:512, t. 96.).

Iz toga slijedi da u glavnom predmetu okolnost da je donesena odluka o prijenosu samo registriranog sjedišta Polbuda u Luksemburg a da se taj prijenos ne odnosi na stvarno sjedište tog društva ne može sama po sebi imati za posljedicu to da takav prijenos ne potpada pod područje primjene članaka 49. i 54. UFEU-a.

Na drugome mjestu, kada je riječ o presudama od 27. rujna 1988., Daily Mail and General Trust (81/87, EU:C:1988:456) i od 16. prosinca 2008., Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723), iz njih ne proizlazi, suprotno onomu što tvrdi poljska vlada, da prijenos registriranog sjedišta društva – da bi potpadao pod slobodu poslovnog nastana – nužno mora biti popraćen prijenosom njegova stvarnog sjedišta.

Naprotiv, iz tih presuda, kao i iz presude od 12. srpnja 2012., VALE (C-378/10, EU:C:2012:440), proizlazi da je, prema trenutnom stanju prava Unije, svaka država članica ovlaštena definirati poveznicu koja mora postojati da bi se moglo smatrati da je društvo osnovano u skladu s njezinim nacionalnim zakonodavstvom. U slučaju kada se društvo uređeno pravom neke države članice preoblikuje u društvo uređeno zakonodavstvom druge države članice na način da ispuni uvjete koje je potonja propisala u svojem zakonodavstvu kako bi ono postojalo u njezinu pravnom poretku, navedena ovlast ne može opravdati to da država članica podrijetla – namećući, osobito, strože uvjete za takvo preoblikovanje od onih koji se primjenjuju na preoblikovanje takvog društva u navedenoj državi članici – sprečava dotično društvo da započne s tim prekograničnim preoblikovanjem ili mu to čini manje privlačnim, pri čemu to ni na koji način ne znači da je zakonodavstvo države članice podrijetla u području osnivanja ili prestanka postojanja trgovačkih društava izuzeto od pravila koja se odnose na slobodu poslovnog nastana (vidjeti u tom smislu presude od 27. rujna 1988., Daily Mail and General Trust, 81/87, EU:C:1988:456, t. 19. do 21.; od 16. prosinca 2008., Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, t. 109. do 112. i od 12. srpnja 2012., VALE, C-378/10, EU:C:2012:440, t. 32.).

S obzirom na prethodno navedeno, na treće pitanje valja odgovoriti da članke 49. i 54. UFEU-a

treba tumačiti na način da se sloboda poslovnog nastana primjenjuje na prijenos registriranog sjedišta društva osnovanog na temelju prava države članice na državno područje druge države članice u svrhu njegova preoblikovanja, u skladu s uvjetima propisanim u zakonodavstvu te druge države članice, u društvo uređeno pravom potonje a da pritom nema prijenosa stvarnog sjedišta navedenog društva.

Prvo i drugo pitanje

45

Svojim prvim i drugim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članke 49. i 54. UFEU-a tumačiti na način da im se protivi propis države članice koji prijenos registriranog sjedišta društva osnovanog na temelju prava države članice na državno područje druge države članice u svrhu njegova preoblikovanja u društvo uređeno pravom potonje, u skladu s uvjetima propisanim zakonodavstvom te države članice, uvjetuje likvidacijom prvog društva.

Postojanje ograničenja slobode poslovnog nastana

46

Člankom 49. UFEU-a nalaže se ukidanje ograničenja slobode poslovnog nastana. Ustaljena je sudska praksa da ograničenjima slobode poslovnog nastana treba smatrati sve mjere koje zabranjuju ostvarivanje te slobode ili ga ometaju ili čine manje privlačnim (presuda od 29. studenoga 2011., *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, t. 36. i navedena sudska praksa).

47

U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da prijenos sjedišta društva uređenog poljskim pravom u državu članicu koja nije Republika Poljska nema za posljedicu, u skladu s člankom 19. stavkom 1. Zakona o međunarodnom privatnom pravu, gubitak pravne osobnosti. Kao što je to nezavisna odvjetnica utvrdila u točki 46. svojeg mišljenja, poljsko pravo time u ovom slučaju priznaje da Consoil Geotechnik naelno može nastaviti pravnu osobnost Polbuda.

48

Međutim, na temelju članka 270. stavka 2. Zakonika o trgovačkim društvima i članka 272. tog zakonika, odluka članova o prijenosu društva u drugu državu članicu koja nije Republika Poljska, donesena primjenom članka 562. stavka 1. navedenog zakonika, ima za posljedicu prestanak društva nakon što je proveden postupak likvidacije. Osim toga, iz članka 288. stavka 1. istog zakonika proizlazi da, ako nije proveden postupak likvidacije, društvo koje želi prenijeti svoje sjedište u državu članicu koja nije Republika Poljska ne može biti izbrisano iz sudskog registra.

49

Dakle, iako naelno može prenijeti svoje registrirano sjedište u državu članicu koja nije Republika Poljska a da ne izgubi svoju pravnu osobnost, društvo uređeno poljskim pravom poput Polbuda, koje želi učiniti takav prijenos, može biti brisano iz poljskog sudskog registra samo ako je provedena njegova likvidacija.

50

U tom smislu valja pojasniti da, prema zahtjevu za prethodnu odluku, radnje likvidacije obuhvaćaju dovršetak tekućih poslova i naplatu potraživanja, ispunjavanje obveza i prodaju imovine društva,

namirenje ili osiguranje tražbina vjerovnika, podnošenje financijskog izvješća o tim provedenim radnjama kao i imenovanje depozitara kojem će se povjeriti poslovne knjige i dokumentacija društva u likvidaciji.

51

U tim okolnostima valja smatrati da nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku, time što zahtijeva likvidaciju društva, može ometati odnosno spriječiti prekogranično preoblikovanje društva. On stoga predstavlja ograničenje slobode poslovnog nastana (vidjeti u tom smislu presudu od 16. prosinca 2008., *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, t. 112. i 113.).

Opravljanje ograničenja slobode poslovnog nastana

52

Iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da je takvo ograničenje slobode poslovnog nastana dopušteno samo ako je opravdano važnim razlozima u općem interesu. Također je potrebno da je to ograničenje prikladno za osiguranje ostvarenja predmetnog cilja i da ne prekoračuje ono što je nužno za njegovo ostvarenje (presuda od 29. studenoga 2011., *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, t. 42. i navedena sudska praksa).

53

Na prvome mjestu, sud koji je uputio zahtjev smatra da je ograničenje slobode poslovnog nastana u ovom slučaju opravdano ciljem zaštite vjerovnika, manjinskih članova i radnika prenesenog društva.

54

U tom pogledu valja podsjetiti da se zaštita interesa vjerovnika i manjinskih članova nalazi među važnim razlozima u općem interesu koje Sud priznaje (vidjeti u tom smislu presudu od 13. prosinca 2005., *SEVIC Systems*, C-411/03, EU:C:2005:762, t. 28. i navedenu sudsku praksu). Isto vrijedi i za zaštitu radnika (vidjeti u tom smislu presudu od 21. prosinca 2016., *AGET Iraklis*, C-201/15, EU:C:2016:972, t. 73. i navedenu sudsku praksu).

55

Dakle, na temelju se ne protive člancima 49. i 54. UFEU-a mjere države članice kojima se želi osigurati da se interesi vjerovnika, manjinskih članova i radnika društva koje je osnovano u skladu s njezinim pravom i koje nastavlja obavljati svoje djelatnosti na nacionalnom teritoriju nepravedno ne oštete prijenosom registriranog sjedišta tog društva i njegovim preoblikovanjem u društvo uređeno pravom druge države članice.

56

Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom navedenom u točki 52. ove presude, valja još provjeriti je li ograničenje o kojem je riječ u glavnom postupku prikladno za jamčenje ostvarenja cilja zaštite interesa vjerovnika, manjinskih članova i radnika i ne prekoračuje li ono što je nužno da bi ga se postiglo.

57

U ovom slučaju poljski propis nameće obvezu likvidacije društva koje želi prenijeti svoje registrirano sjedište u državu članicu koja nije Republika Poljska.

58

Valja istaknuti da taj propis kao opće pravilo predviđa obvezu likvidacije a da se ne vodi računa o stvarnoj opasnosti od nanošenja štete interesima vjerovnika, manjinskih članova i radnika te da nije moguće odabrati manje ograničavajuće mjere kojima se mogu zaštititi ti interesi. Što se osobito tiče interesa vjerovnika, kao što je to istaknula Europska komisija, izdavanje bankarskih ili drugih jednakovrijednih garancija moglo bi biti prikladna zaštita navedenih interesa.

59

Iz toga slijedi da obveza likvidacije koju propisuje nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku prekoračuje ono što je nužno za postizanje cilja zaštite interesa navedenih u točki 56. ove presude.

60

Na drugome mjestu, poljska vlada kao opravdanje nacionalnog propisa o kojem je riječ navodi cilj borbe protiv zloporaba.

61

U tom smislu države članice imaju mogućnost poduzeti sve mjere kako bi spriječile ili sankcionirale prijevare (presuda od 9. ožujka 1999., Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, t. 38.).

62

Međutim, iz sudske prakse navedene u točki 40. ove presude proizlazi da činjenica da je društvo u skladu sa zakonodavstvom neke države članice ustanovilo svoje sjedište, registrirano ili stvarno, s ciljem korištenja povoljnijim zakonodavstvom sama po sebi ne predstavlja zloporabu.

63

Osim toga, ne može se općenito presumirati da sama okolnost da društvo prenosi svoje sjedište iz jedne države članice u drugu predstavlja prijevaru i time opravdati mjeru kojom se ugrožava korištenje temeljnom slobodom zajamčenom Ugovorom (vidjeti analogijom presudu od 29. studenoga 2011., National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, t. 84.).

64

Budući da je opća obveza provedbe postupka likvidacije izjednačena s ustanovljenjem takve općenite presumpcije o postojanju zloporabe, valja smatrati da je propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji takvu obvezu nameće, neporocionalan.

65

S obzirom na prethodno navedeno, na prvo i drugo pitanje valja odgovoriti da članke 49. i 54. UFEU-a treba tumačiti na način da im se protivi propis države članice koji prijenos registriranog sjedišta društva osnovanog na temelju prava države članice na državno područje druge države članice u svrhu njegova preoblikovanja u društvo uređeno pravom potonje, u skladu s uvjetima propisanim zakonodavstvom te države članice, uvjetuje likvidacijom prvog društva.

Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

1.

Članke 49. i 54. UFEU-a treba tumačiti na način da se sloboda poslovnog nastana primjenjuje na prijenos registriranog sjedišta društva osnovanog na temelju prava države članice na državno područje druge države članice u svrhu njegova preoblikovanja, u skladu s uvjetima propisanim u zakonodavstvu te druge države članice, u društvo uređeno pravom potonje a da pritom nema prijenosa stvarnog sjedišta navedenog društva.

2.

Članke 49. i 54. UFEU-a treba tumačiti na način da im se protivi propis države članice koji prijenos registriranog sjedišta društva osnovanog na temelju prava države članice na državno područje druge države članice u svrhu njegova preoblikovanja u društvo uređeno pravom potonje, u skladu s uvjetima propisanim zakonodavstvom te države članice, uvjetuje likvidacijom prvog društva.

Potpisi

(*1) Jezik postupka: poljski